

Statsrådets förordning

om ingrepp på djur och metoder för artificiell reproduktion av djur

I enlighet med statsrådets beslut föreskrivs med stöd av 15 § 4 och 5 mom. och 16 § 3 mom. i lagen om djurvälstånd (693/2023):

1 §

Tillämpningsområde

Denna förordning innehåller bestämmelser om operationer på djur och andra ingrepp på djur som orsakar smärta eller lidande och om den smärtlindring som förutsätts i samband med dessa ingrepp, om metoder för artificiell reproduktion, om behörighet för dem som utför olika ingrepp och om den utbildning som krävs för ingreppen samt om utbildningsanordnare.

2 §

Behörighet för den som utför ingrepp

Ingrepp som avses i denna förordning får alltid utföras av en sådan utövare av veterinäryrket som avses i 2 § i lagen om utövning av veterinäryrket (29/2000).

Någon annan än en utövare av veterinäryrket får utföra ingrepp som anges i denna förordning om

- 1) personen har sådan utbildning som avses i denna förordning, eller
- 2) personen har tillräcklig kompetens för att utföra ingreppet så att djuret inte orsakas onödig smärta eller onödigt lidande och djurets välfärd inte i onödan äventyras.

3 §

Tillåtna märkningsmetoder

Sådana märkningsmetoder enligt 15 § 2 mom. 1 punkten i lagen om djurvälstånd (693/2023) som orsakar kortvarig och lindrig smärta är

- 1) insättning av mikrochipp i däggdjur, fåglar, kräldjur och groddjur,
- 2) fästande av öronmärke på klövdjur,
- 3) märkning av renar som hålls inom renskötselområdet med hack i öronen,
- 4) insättning av bolustransponder i får och getter,
- 5) tatuering av svin,
- 6) tatuering av kaniner som hålls som produktionsdjur,
- 7) fästande av vingmärke på tuppur som hör till hönsarten Gallus gallus eller kalkonarten Meleagris gallopavo och som hålls som produktionsdjur,
- 8) i fråga om fåglar färgning av fjäderdräkten och fästande av halsring och benring samt fästande av en sådan spårningsanordning som orsakar endast kortvarig eller lindrig smärta eller kortvarigt eller lindrigt lidande,

9) i fråga om fiskar märkning med mikrochipp eller yttre märke som fästs vid ryggfenans bas, klippning av fettfena, klippning av spetsen på annan fena, färgtatuering, märkning med nosmärke och märkning genom injektion av färgelastomerer,

10) märkning av fiskar med färgbadsmetoden,

11) i fråga om däggdjur fästande av halsring, halsband, hornmärke, spårnings- och märkningsanordningar som limmas i pälsen, färgmärkning av pälsen och fästande av labbmärke på säldjur, om djuret kan märkas utan lugnande medel och utan att djurets välfärd äventyras,

12) märkning av kräldjur och groddjur genom injektion av färgelastomerer,

13) i fråga om gnagare som hålls som försöksdjur tatuering samt klippning eller perforation av öron,

14) märkning av djur med någon annan än i 1–13 punkten avsedd motsvarande metod som orsakar kortvarig och lindrig smärta eller kortvarigt och lindrigt lidande.

Gnagare som hålls som försöksdjur får tatueras och deras öron klippas eller perforeras av den som uppfyller de krav på utbildning och behörighet som anges i 8 § i lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål (497/2013). Övriga märkningsingrepp som avses i 1 mom. får också utföras av en person som avses i 2 § 2 mom. 2 punkten.

När fiskar märks med metoder som avses i 1 mom. 9 punkten ska det ske under anestesi. I samband med tatuering av kaniner som hålls som produktionsdjur och med tatuering av gnagare som hålls som försöksdjur och klippning eller perforering av deras öron ska lämplig smärtlindring användas. Användning av övriga märkningsmetoder förutsätter inte att djuret ges anestesi eller smärtlindring.

Djur som hålls i djurpark får märkas också med någon annan metod som orsakar kortvarig och lindrig smärta eller kortvarigt och lindrigt lidande, om ingreppet utförs med lämplig smärtlindring och under övervakning av en utövare av veterinäryrket.

4 §

Förstörande av hornanlaget hos eller avhornande av nötkreatur och getter

Hornanlaget hos nötkreatur som är yngre än åtta veckor får förstöras genom varmbränning. Förutom av en utövare av veterinäryrket får hornanlaget förstöras även av en person som avses i 2 § 2 mom. 2 punkten. Vid ingreppet ska alltid lämplig anestesi och smärtlindring ges av en utövare av veterinäryrket användas.

Nötkreatur får avhornas endast av en utövare av veterinäryrket. Vid ingreppet ska lämplig anestesi och smärtlindring användas.

Endast en utövare av veterinäryrket får förstöra hornanlaget hos och avhorna getter som är yngre än fyra veckor. Vid ingreppet ska lämplig anestesi och smärtlindring användas.

5 §

Kastrering och sterilisering

Djur får kastreras och steriliseras endast av en utövare av veterinäryrket. Vid ingreppet ska lämplig anestesi och smärtlindring användas.

Med avvikelse från 1 mom.

1) får en person som avses i 2 § 2 mom. 2 punkten kastrera renar som hålls inom renskötselområdet med en tång som lämpar sig för kastrering av renar, om renen i samband med ingreppet ges antiinflammatoriskt läkemedel,

2) får en person som avses i 2 § 2 mom. 2 punkten till och med den 31 december 2026 kastrera smågrisar som är högst sju dagar gamla genom en öppen kirurgisk metod, utan att vävnader slits sönder, om smågrisen i samband med ingreppet ges antiinflammatoriskt läkemedel,

3) får den som har avlagt en examensdel som omfattar utbildning i kirurgisk kastrering av smågrisar, eller genomgått motsvarande utbildning, till och med den 31 december 2034 kastrera smågrisar som är högst sju dagar gamla genom en öppen kirurgisk metod, utan att vävnader slits sönder, om smågrisen i samband med ingreppet ges antiinflammatoriskt läkemedel,

4) får den som uppfyller de krav på utbildning och behörighet som anges i 8 § i lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål utföra vasektomi på gnagare som hålls som försöksdjur, av om lämplig anestesi och smärtlindring används vid ingreppet.

Om en smågris i samband med ett ingrepp som avses i 2 mom. 2 punkten ges lokalbedövning, får lokalbedövningen ges av den som har avlagt en examensdel som omfattar utbildning i kirurgisk kastrering av smågrisar, eller genomgått motsvarande utbildning. Från ingången av 2027 ska lokalbedövning användas i samband med ingrepp som avses i 2 mom. 3 punkten.

Den som ger lokalbedövning ska ha ett av utbildningsanordnaren utfärdat intyg över avlagd examen, examensdel eller motsvarande utbildning som omfattar utbildning i kirurgisk kastrering av smågrisar.

6 §

Tillåtna metoder och åtgärder inom artificiell reproduktion och den reproduktiva hälsan

Åtgärder som avses i 15 § 2 mom. 6 punkten i lagen om djurvälstånd är endast

- 1) seminering av djur,
- 2) insamling av äggceller och embryon från nötkreatur, får, getter, svin och hästar som är äldre än sex månader samt från djur som hålls i djurpark och som försöksdjur,
- 3) embryoöverföring till nötkreatur, får, getter, svin och hästar samt djur som hålls i djurpark och som försöksdjur,
- 4) dräktighetskontroller,
- 5) kontroll av äggstockarnas funktion,
- 6) insamling av sperma från djur,
- 7) kramning av fiskar på rom och mjölke,
- 8) användning av elektroejakulation under anestesi för säkerställande av tjurens avelsförmåga samt på djur som hålls i djurparker.

Kramning av fiskar som hålls i fiskodlingsanläggningar på rom och mjölke ska ske under anestesi.

7 §

Nödvändiga ingrepp som hänförs till djurhållningen

Åtgärder som avses i 15 § 2 mom. 5 punkten i lagen om djurvälstånd är endast

- 1) avlägsnande av extra spenar hos nötkreatur och getter,
- 2) insättning av nosring på nötkreatur,
- 3) borttagning av vargtand hos hästdjur,
- 4) tagande av blodprov eller annat vävnadsprov för bestämmande av djurets avelsvärde eller kön, om provtagningen orsakar endast lindrig och kortvarig smärta,
- 5) tagande av blodprov eller annat vävnadsprov för att följa eller främja djurs hälsa, om provtagningen orsakar endast lindrig eller kortvarig smärta; av minkar får blodprov tas genom att klippa av spetsen på klon.

Endast en utövare av veterinäryrket får utföra de ingrepp som avses i 1 mom. 1–3 punkten, och i samband med ingreppen ska lämplig smärtlindring användas. Ingrepp som avses i 1 mom. 4 och 5 punkten får också utföras av en person som avses i 2 § 2 mom. 2 punkten.

8 §

Ingrepp i syfte att förändra djurs utseende och andra förbjudna ingrepp

Det är alltid förbjudet att utföra följande ingrepp på djur:

- 1) kupering av svans och öron,
- 2) stympning av näbben på fåglar,
- 3) klippning och slipning av tänder på smågrisar av andra än veterinärmedicinska skäl,
- 4) avlägsnande av klor och tår av andra än veterinärmedicinska skäl,
- 5) klippning av vingpennor på fåglar för att försvåra flygning.

I 15 § 3 mom. i lagen om djurvälstånd avsedda förbjudna ingrepp i syfte att förändra djurs utseende är

- 1) kupering av svans och öron på hundar,
- 2) avlägsnande av håren på mulen på hästdjur.

9 §

Behörighet för seminering

Kirurgiska semineringmetoder får tillämpas endast av en utövare av veterinäryrket. Andra djur än de som avses i denna paragraf får semineras endast av en utövare av veterinäryrket.

Nötkreatur, svin, får, getter, rävar och mårdhundar får semineras av den som har avlagt en examen där kompetenskrav för seminering av djurarten i fråga ingår. Nötkreatur och svin får semineras också av en studerande som avlägger veterinärmedicin examen eller examen i husdjursvetenskap och som är semestervikarie för en seminolog som en del av sina studier, förutsatt att den studerande har avlagt en examensdel som ingår i examen och där kompetenskrav för seminering ingår eller genomgått motsvarande utbildning.

Nötkreatur, svin, får, getter, rävar och mårdhundar som innehas av en djurinnehavare får semineras av djurinnehavaren, dennes anställda eller en lantbruksavbrytare som avses i lagen om avbyttarservice för lantbruksföretagare (1231/1996) under semester- eller vikariehjälpavbyttartjänst, om personen i fråga har avlagt en examen, examensdel eller motsvarande utbildning där kompetenskrav för seminering av djurarten i fråga ingår.

Hästdjur får semineras av den som har avlagt en examen, examensdel eller motsvarande utbildning där kompetenskrav för seminering av hästdjur ingår. En förutsättning för seminering är att en utövare av veterinäryrket har fastställt den rätta tidpunkten för semineringen. Semineringen ska utföras inom ett dygn från det nämnda fastställandet av semineringstidpunkten och får utföras endast en gång. Om ett hästdjur semineras med fryst sperma eller genom djupseminering i livmoderhornet, får ingreppet dock utföras endast av en utövare av veterinäryrket.

Fjäderfä och bin får semineras av en person som avses i 2 § 2 mom. 2 punkten.

Den som utför ingreppet ska ha ett av utbildningsanordnaren utfärdat intyg över avlagd examen, examensdel eller motsvarande utbildning där kompetenskrav för seminering av djurarten i fråga ingår.

10 §

Behörighet för andra åtgärder för artificiell reproduktion

Endast en utövare av veterinäryrket får samla in äggceller och embryon. Den som har avlagt en examen där kompetenskrav för seminering ingår och en anknytande examensdel där kompetenskrav för embryoöverföring ingår får dock under ansvar och övervakning av en utövare av veterinäryrket samla in embryon från nötkreatur.

Embryon får överföras till hästdjur, får, getter, svin och djurparksdjur endast av en utövare av veterinäryrket. Embryon för överföras till nötkreatur också av den som har avlagt en examen där kompetenskrav för seminering ingår samt en anknytande examensdel där kompetenskrav för embryoöverföring ingår.

Med avvikelse från 1 och 2 mom. får från djur som hålls som försöksdjur samlas in äggceller och embryon samt till dessa överföras embryon också av den som uppfyller de krav på utbildning och behörighet som anges i 8 § i lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål.

Rektal ultraljudsundersökning av nötkreatur och svin för säkerställande av dräktighet eller äggstockarnas tillstånd får förutom av en utövare av veterinäryrket utföras av den som har avlagt en examen där kompetenskrav för seminering av djurarten i fråga ingår.

Den som utför åtgärden ska ha ett av utbildningsanordnaren utfärdat intyg över avlagd examen, examensdel eller motsvarande utbildning där kompetenskrav för ingreppet i fråga ingår.

Åtgärder som avses i 6 § 6 och 7 punkten får också utföras av en person som avses i 2 § 2 mom. 2 punkten.

11 §

Utbildning i seminering av andra djur än hästdjur

En examen, examensdel eller motsvarande utbildning där kompetenskrav för seminering av andra djur än hästdjur ingår ska omfatta åtminstone följande helheter:

- 1) lagstiftningen om seminverksamhet,
- 2) seminhygien och smittsamma sjukdomar,
- 3) djurartens beteende, smärta och lidande hos djurarten, djurartens förmåga att känna och stress hos djurarten,
- 4) praktiska aspekter i anslutning till hantering av djur och begränsning av deras möjligheter att röra sig,
- 5) anatomi och fysiologi i fråga om djurartens könsorgan,
- 6) fastställande av fas av brunstcykeln,
- 7) hur brunstcykeln kan påverkas,
- 8) hygien vid och tidpunkt för seminering samt semineringsteknik,
- 9) dräktighet och dräktighetskontroller,
- 10) dräktighetsproblem.

Utbildningen ska innefatta praktisk övning i seminering. Det praktiska semineringskunnandet ska visas genom ett yrkesprov innan utbildningen har slutförts med godkänt resultat.

12 §

Utbildning i seminering av hästdjur

En examen, examensdel eller motsvarande utbildning där kompetenskrav för seminering av hästdjur ingår ska omfatta åtminstone följande helheter:

- 1) lagstiftningen om seminverksamhet,
- 2) seminhygien och smittsamma sjukdomar,
- 3) djurartens beteende, smärta och lidande hos djurarten, djurartens förmåga att känna och stress hos djurarten,
- 4) praktiska aspekter i anslutning till hantering av djur och begränsning av deras möjligheter att röra sig,
- 5) anatomi och fysiologi i fråga om hästdjurens könsorgan,
- 6) insamling av sperma,

- 7) undersökning och hantering av sperma samt framställning av semineringsdos,
- 8) sändande, mottagande och undersökning av transportsperma och fryssperma,
- 9) sjukdomar hos hingstar och problem med spermainsamling,
- 10) fastställande av fas av brunstcykeln,
- 11) hur brunstcykeln kan påverkas,
- 12) hygien vid och tidpunkt för seminering av ston samt semineringsteknik,
- 13) dräktighet och dräktighetskontroller,
- 14) dräktighetsproblem.

Utbildningen ska innefatta praktisk övning i seminering. Det praktiska semineringskunnandet ska visas genom ett yrkesprov innan utbildningen har slutförts med godkänt resultat.

13 §

Anordnare av utbildning i seminering

Utbildning som avses i 11 och 12 § får ordnas av

- 1) en sådan utbildningsanordnare som har ett i lagen om yrkesutbildning (531/2017) avsett och av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning för en sådan examen där utbildning i seminering av djurarten i fråga ingår,
- 2) en yrkeshögskola som avses i yrkeshögskolelagen (932/2014),
- 3) ett universitet som avses i universitetslagen (558/2009).

Utbildning i seminering av hästdjur får ges endast av en utövare av veterinäryrket. Ett yrkesprov som avses i 11 § 2 mom. får när det är fråga om en examen där kompetenskrav för seminering ingår examineras antingen av en utövare av veterinäryrket eller av en seminolog och ett yrkesprov som avses i 12 § 2 mom. av en utövare av veterinäryrket.

14 §

Utbildning i kirurgisk kastrering av smågrisar

Utbildning i kirurgisk kastrering av smågrisar ska omfatta åtminstone följande helheter:

- 1) lagstiftningen om kirurgisk kastrering av smågrisar,
- 2) svinets beteende, lidande hos svin och svinets förmåga att känna samt stress hos svin,
- 3) smärta hos svin, identifiering av smärta och betydelsen av att behandla smärta,
- 4) praktiska aspekter i anslutning till hantering av svin och begränsning av deras möjligheter att röra sig,
- 5) smågrisens lämplighet för kastreringsingreppet,
- 6) galtens reproduktiva anatomi samt givandet av bedövning,
- 7) säker hantering, förvaring, bortskaffande och bokföring när det gäller bedövningsmedel,
- 8) hygienrutiner i anslutning till bedövning,
- 9) övervakning av bedövningens effekt,
- 10) beredskap för undantagssituationer.

Utbildningen ska innefatta praktisk övning i kirurgisk kastrering. Det praktiska kunnandet i kirurgisk kastrering ska visas genom ett yrkesprov innan utbildningen har slutförts med godkänt resultat.

15 §

Anordnare av utbildning i kirurgisk kastrering av smågrisar

Utbildning i kirurgisk kastrering av smågrisar får ordnas av

- 1) en sådan utbildningsanordnare som har ett i lagen om yrkesutbildning avsett och av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning för en sådan examen där utbildning i kirurgisk kastrering av smågrisar ingår,
 - 2) en yrkeshögskola som avses i yrkeshögskolelagen,
 - 3) ett universitet som avses i universitetslagen.
- Ett yrkesprov som avses i 14 § 2 mom. får examineras endast av en utövare av veterinäryrket.

16 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2024.

Helsingfors den 21 december 2023

Jord- och skogsbruksminister Sari Essayah

Specialsakkunnig Tiina Pullola